

روند پژوهش‌های اقتصاد و بیمه سلامت

شهرام توفیقی^۱ MD, PhD

^۱ مرکز ملی تحقیقات بیمه سلامت، تهران، ایران

^۲ گروه آینده‌نگاری، نظریه‌پردازی و رصد کلان سلامت، فرهنگستان علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: شهرام توفیقی، پست الکترونیک: shr_tofighi@yahoo.com

Citation: Tofighi S. Research trends in economics and health insurance. Iran J Health Insur. 2024;7(3):145-8.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۰۳

تاریخ تصحیح: ۱۴۰۳/۰۸/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۱۰

تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۹/۲۷

توصیف جامعی ارائه کند، الگوها یا روندها را شناسایی می‌کند؛ اما به دلایل و علت‌ها نمی‌پردازد.

در سطح تفسیر، پژوهشگر به دنبال درک معانی و تعبیرهایی است که افراد یا گروه‌ها به پدیده‌های اجتماعی نسبت می‌دهند و تغییرات را تشریح می‌کنند. در این سطح محقق به دنبال تشخیص و توضیح تغییرات و مقایسه با گذشته، استاندارد، رقبا و همگنان، وضعیت مطلوب و هدف‌های تعیین شده است و از رویکردهای کیفی مانند مصاحبه و گروه‌های متمرکز برای جمع‌آوری بینش‌های عمیق و نیز روش‌های آماری استفاده می‌کند. در سطح تبیین، هدف عبارت است از تبیین علل و آثار یک پدیده و شناسایی روابط موجود بین متغیرها.

محقق با آگاهی کافی از موضوع مورد بررسی از متدهای کمی مانند روش‌های تجربی، آزمایشی، یا مورد - شاهد و تحقیقات طولی و تحلیل‌های آماری استفاده می‌کند، اما می‌تواند شامل رویکردهای کیفی برای کشف علیت نیز باشد. بنابراین تمرکز بر اینکه «چرا why» اتفاقی افتاده، داشته و به دنبال ایجاد پیوندهای علی است. در این سطح محقق آزمون فرضیه می‌کند یا به پرسش‌های علت-معلول پاسخ و یافته‌ها را تعمیم داده و عوامل موثر بر نتایج را توجیه می‌کند.

در سطح الگو سازی محقق با استفاده از یافته‌های سطح تبیین و بهره‌گیری از متدها و تکنیک‌های شبیه سازی، مدل سازی و مانند آن به دنبال یافتن پاسخ به پرسش «چه رخ

علم اقتصاد همانند همه علوم دیگر مسیر تکاملی را طی می‌کند. محققان در طی مسیر تکامل علم برای به دست آوردن پاسخ‌های بهتر، مسئله‌ها، متدها و تکنیک‌های جدید ابداع می‌کنند. پیچیده‌تر شدن روابط و فرآیندهای اجتماعی موجب پیش آمدن مشکل‌ها و مسئله‌های جدیدتر و پیچیده‌تر می‌شود. شناخت سطوح نردبان پژوهش‌ها و نیز حوزه‌های مطالعات می‌تواند طراحی نقشه راه برای موسسه‌های پژوهشی را تسهیل کند.

در یک نگاه کلی می‌توان گفت پژوهش‌ها در پنج سطح انجام می‌شوند: سطح اکتشاف، سطح توصیف، سطح تفسیر، سطح تبیین، سطح الگوسازی [۱]. این مارپیچ پژوهش‌ها به تدریج موجب غنی‌تر شدن درک انسان از رفتار جامعه می‌شود. در سطح اکتشاف، محقق با اندک آگاهی از موضوع مورد بررسی (معمولاً) به صورت کیفی به دنبال پاسخ برای پرسش «چه چیزی what» است. هدف از این سطح از پژوهش آشنا شدن یا به دست آوردن بصیرت و ایده است تا بتواند عرصه جدیدی برای پژوهش بیابد یا متد جدیدی را آزمون کند. در سطح توصیف، محقق تا حد قابل توجهی آگاهی از موضوع مورد بررسی دارد و معمولاً با متد سوری یا پیمایش، نظرسنجی، مطالعه موردی، مشاهده روی «آنچه» اتفاق می‌افتد تمرکز می‌کند و به دنبال پاسخ برای پرسش «چگونه how» است تا ویژگی‌های و صفات موضوع مورد بررسی را شرح داده و

باشند. دو نوع سوری وجود دارد، «سوری‌های ارزیابی شده» که نویسنده این نوع مقالات در واقع با ارزیابی نتایج مقالات دیگران انجام می‌دهد و درمورد قابل اعتمادترین نتایج قضاوت می‌کند. نوع دوم «فرا-مطالعات» هستند که طی آنها محققان پیمایش‌های کمی در مورد برآوردهای پارامترهای به دست آمده توسط محققان دیگر را به انجام می‌رسانند [۴]. این نوع مطالعات را متاآنالیز یا فراتحلیل نیز می‌نامند.

گروه آزمایشی: دو زیرگروه آزمایش در آزمایشگاه‌ها و رخدادهای را دارد. رخدادهای خود دو گونه است، آزمایش‌هایی که در عرصه یا میدان انجام می‌شود و آزمایش‌های طبیعی. استاندارد طلایی برای «آزمایش‌های میدانی» آزمایش‌های دوسوکور و تصادفی است و طی آن تاثیر مداخله در دو گروه آزمودنی و شاهد سنجیده می‌شود. برای انجام «آزمایش‌های طبیعی» از یک ناپیوستگی در محیط استفاده می‌شود، یعنی دوره قبل و دوره بعد از تغییر (پیش‌بینی نشده) مانند وضع یک قانون، وقوع زلزله و غیره مورد بررسی قرار می‌گیرد. چندین متد برای پیدا کردن اثر ناپیوستگی ابداع شده که معمولاً شبیه مطالعات کلاسیک همراه با به‌کارگیری تعداد زیادی کنترل هستند.

گروه تجربی: سه زیر گروه «توصیفی»، «مطالعات کلاسیک تجربی» و «فنون جدیدتر» دارد. «مطالعات توصیفی» معمولاً از نوع قیاسی هستند اما می‌تواند منجر به ایجاد مجموعه

خواهد داد «what will be» است تا چارچوب سیستمی مطمئنی برای توجیه وضعیت موجود و پیش‌بینی آینده و نیز برنامه ریزی و کنترل هوشمندانه به دست دهد.

انگریست و همکاران [۲] با استفاده از یادگیری ماشین ۱۳۴۰۰۰ مقاله در ۸۰ نشریه را بررسی کردند و به سه گونه متد اصلی در پژوهش‌های اقتصادی رسیدند. پالدام [۳] در مقاله خود در سال ۲۰۲۱ روش‌های مورد استفاده در تحقیقات اقتصادی را روی نمونه‌ای از ۳۴۱۵ مقاله پژوهشی بررسی کرده و متدهای پژوهشی به کار رفته در مقالات را به سه گروه اصلی طبقه‌بندی کرد: نظریه‌ای، آزمایشی و تجربی. سپس برای این گروه‌های اصلی چند زیرگروه شناسایی کرد:

گروه نظریه‌ای: سه زیرگروه تئوری اقتصادی، فنون آماری از جمله پیش‌بینی‌ها، پیمایش‌ها دارد. در مطالعات «تئوری اقتصادی» محتوای اصلی عبارت است از ابداع یک تئوری جدید اقتصادی. در مقالات مربوط به «فنون آماری» برآوردها و آزمون‌های جدید مطرح می‌شوند یا با هدف بهسازی متدولوژی، نتایج حاصل از برآوردها با داده‌های واقعی مقایسه می‌شوند. «مطالعات سوری یا پیمایشی» زمانی انجام می‌شوند که مجموعه نوشته‌ها و مقالات در یک حوزه معین قابل توجه بوده و نظرات متنوعی مشاهده شود، به ویژه هنگامی که مکاتب مختلفی در آن زمینه وجود داشته

جدول ۱ | مقولات اصلی و مقولات فرعی استخراج شده از داده‌های کیفی

تغییرات (درصد)	درصد از کل مقالات		زیرگروه	درصد از کل مقالات		گروه اصلی
	سال ۲۰۱۷	سال ۱۹۹۷		سال ۲۰۱۷	سال ۱۹۹۷	
-۲۵/۹	۱۹/۳	۴۵/۲	نظریه اقتصادی	۲۴/۹	۴۹/۶	نظریه‌ای
+۲/۲	۴/۷	۲/۵	فنون آماری			
-۱	۱	۲		۱۵/۴	۶/۴	آزمایشی
+۷/۷	۱۳/۴	۵/۷	آزمایش در آزمایشگاه			
+۱/۳	۲	۰/۷	رخدادهای در زندگی واقعی	۵۹/۵	۴۳/۷	تجربی، استنباط از داده‌های واقعی
+۲/۴	۱۳/۱	۱۰/۷	توصیفی			
+۱۵	۴۳/۵	۲۸/۵	مطالعات کلاسیک تجربی			
-۱/۷	۲/۸	۴/۵	فنون جدیدتر			

در حوزه بیمه سلامت هستند، همچون موضوعات مرتبط با مدیریت ریسک‌های سلامت، عوامل اجتماعی-اقتصادی موثر بر سلامت، قومیت، طول مدت بستری، پیگیری بیمار، خودمراقبتی، ترجیح بیمار و استفاده از تکنولوژی‌های جدید مانند تله‌مدیسن و پرونده‌های الکترونیک سلامت است [۵].

بررسی دقیق‌تر این تغییرات در متدولوژی‌ها و محتواهای مقالات می‌تواند راهنمای تعیین نقشه علم حوزه بیمه سلامت در جهان باشد. از سوی دیگر می‌توان با تحلیل مقالات و رساله‌های انجام شده در ایران جایگاه متدولوژیک و نیز محتوایی مطالعات اقتصادی و بیمه سلامت را از منظر نقشه و تکامل علمی پیدا کرد.

از استادان، محققان و دانشجویان حوزه اقتصاد سلامت در ایران درخواست می‌شود متدولوژی‌های به کار رفته و نیز محتوای مقالات چاپ شده پژوهشگران ایرانی (اعم از مقیم داخل کشور یا خارج کشور) از نظر عنوان مرتبط با مشکلات نظام بیمه سلامت در ایران و نتایج به دست آمده را تحلیل کرده و نقشه علم بیمه سلامت را ترسیم کنند. سپس با استفاده از این نقشه و بهره‌برداری از نظام مسائل بیمه سلامت، نیازسنجی قاعده‌مندی برای هدایت مطالعات و پژوهش‌های نافع آتی انجام دهند.

تأییدیه اخلاقی: موردی گزارش نشده است.
تعارض منافع: نویسنده این مقاله سردبیر مجله بیمه سلامت می‌باشد.
منابع مالی: مقاله حاضر مورد حمایت مالی قرار نگرفته است.

References

1. Shi L. Health services research methods. Albany, NY: Delmar Publishers; 1997.
2. Angrist J, Azoulay P, Ellison G, Hill R, Lu SF. Economic research evolves: Fields and styles. Am Econ Rev. 2017;107(5):293-7. doi: [10.1257/aer.p20171117](https://doi.org/10.1257/aer.p20171117).
3. Paldam M. Methods used in economic research: An empirical study of trends and levels. Economics. 2021;15(1):28-42. doi: [10.1515/econ-2021-0003](https://doi.org/10.1515/econ-2021-0003).
4. Doucouliagos H, Paldam M, Stanley TD. Skating on thin evidence: Implications for public policy. Eur J Polit Econ. 2018;54:16-25. doi: [10.1016/j.ejpoleco.2018.03.004](https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2018.03.004).

داده‌های جدید برای انجام تست‌های تمیز به منظور شناسایی تورش‌ها شود. «مطالعات تجربی کلاسیک» شامل سه مرحله بیان نظریه، گردآوری مجموعه داده‌ها و انجام رگرسیون‌ها است [۵]. زیرگروه «فنون جدیدتر» در واقع واکنشی است به مشکلاتی که در تحقیق‌های مطالعات کلاسیک دیده می‌شود؛ مانند انواع مختلف VARها، تکنیک‌های بیزی، آزمون‌های علیت/همگرایی، فیلترهای کالمن، توابع خطر و غیره.

تغییرات در به کارگیری متدها در طی ۲۰ سال از سال ۱۹۹۷ تا سال ۲۰۱۷ قابل توجه است (جدول ۱). به وضوح دیده می‌شود از حجم مطالعات مربوط به نظریه‌های اقتصادی کاسته شده و برعکس حجم مطالعات تجربی به‌خصوص متدهای کلاسیک تجربی بسیار افزایش یافته است. متدهای کلاسیک مطالعات تجربی موجب شده به پرسش‌های مهم سیاست‌گذاری پاسخ داده شود. هرچند این پاسخ‌ها بسیار متغیر و گاهی اغراق‌آمیز هستند، اما با تلاش‌هایی که محققان می‌کنند آگاهی‌های مستحکم به تدریج ظاهر خواهد شد [۲].

طی سال‌های گذشته حوزه‌های موضوعی در مطالعات بیمه سلامت به تدریج تغییر کرده‌اند که می‌تواند نشان‌دهنده تغییرات در سطح آگاهی و یا پیدایش مشکلات جدید باشد. یعقوبی و مسگریور در مطالعه خود نشان دادند واژه‌های پرتکرار در مقالات قدیمی‌تر (پیش از سال ۲۰۱۰) مربوط به موضوعات اساسی و ساختاری در حوزه بیمه سلامت هستند که در ارتباط با هم به مسائل مالی، قانونی و سیاست‌گذاری‌های کلان در سیستم‌های سلامت، همپردازی، تامین مالی دولتی، بیمه دارویی، هزینه دارو، طرح‌ریزی ارائه خدمات سلامت می‌پردازند. واژه‌های پرتکرار مقالات کمی جدیدتر (مقالات بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۶) مربوط به موضوعاتی است که به بهبود کیفیت خدمات سلامت ازجمله مدیریت بیماری‌های مزمن، دسترسی به خدمات سلامت، نظام ارائه خدمت، کیفیت زندگی، بازپرداخت، کنترل هزینه، ارجاع بیمار و مانند آن می‌پردازند. واژه‌های جدیدتر (مقالات از سال ۲۰۱۶ به بعد) نشان‌دهنده توجه به موضوعات جدیدتر و چالش‌های نوظهور

5. Hamermesh DS. Six decades of top economics publishing: Who and how?. J Econ Lit. 2013;51(1):162-72. doi: [10.1257/jel.51.1.162](https://doi.org/10.1257/jel.51.1.162).
6. Yaghoubi M, Meskarpou-Amiri M. Investigating the

Growth Trend of Health Insurance Scientific Productions in Iran and the World During the Last Two Decades. Iran J Health Insur. 2024;7(1):62-71. [Persian]